ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता पद पाठः

(वाक्य सहित)

चतुर्थकाण्डे द्वीतीयः प्रश्नः

Notes:

1. **Please refer to the book "TS Kandam 1" and "TS 1.1 pada paadam with Vaakyam" for notes and conventions used in this Compilation.**
2. **Please download our vedic compilations from our web site www.vedavms.in**

Version 0.0 **January 31, 2019**

Table of Contents

4 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे चतुर्थ काण्डं 3

4.2 चतुर्थकाण्डे द्वीतीयः प्रश्नः – देवयजनग्रहाभिधानं.................... 3

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः , हरिः ओं

4 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे

चतुर्थं काण्डं

4.2 चतुर्थकाण्डे द्वीतीयः प्रश्नः – देवयजनग्रहाभिधानं

4.2.1.1

विष्णोः क्रमोऽस्यभिमातिहा गायत्रं छन्द आ रोह पृथिवीमनु

विक्रमस्व निर्भक्तः स यं द्विष्मो विष्णोः क्रमोऽस्यभिशस्तिहा

त्रैष्टुभं छन्द आ रोहान्तरिक्षमनु विक्रमस्व निर्भक्तः स यं द्विष्मो

विष्णोः क्रमोऽस्यरातीयतो हन्ता जागतं छन्द आ रोह दिवमनु

विक्रमस्व निर्भक्तः स यं द्विष्मो विष्णोः – [ ] **1**

4.2.1.1 - Padam

विष्णोः । क्रमः । असि । अभिमातिहेत्यभिमाति – हा । गायत्रम् ।

छन्दः । एति । रोह । पृथिवीम् । अनु । वीति । क्रमस्व ।

निर्भक्त इति निः – भक्तः । सः । यम् । द्विष्मः । विष्णोः । क्रमः ।
असि । अभिशस्तिहेत्यभिशस्ति – हा । त्रैष्टुभम् । छन्दः ।
एति । रोह । अन्तरिक्षम् । अनु । वीति । क्रमस्व । निर्भक्त इति
निः – भक्तः । सः । यम् । द्विष्मः । विष्णोः । क्रमः । असि ।
अरातीयतः । हन्ता । जागतम् । छन्दः । एति । रोह । दिवम् । अनु ।
वीति । क्रमस्व । निर्भक्त इति निः – भक्तः । सः । यम् ।
द्विष्मः । विष्णोः । **1 (50)**

<u>4.2.1.2</u>

क्रमोऽसि शत्रूयतो हन्ताऽनुष्टुभं छन्द आ रोह दिशोऽनु
विक्रमस्व निर्भक्तः स यं द्विष्मः ।
अक्रन्ददग्निः स्तनयन्निव द्यौः क्षामा रेरिहद्–वीरुधः समञ्जन्न् ।
सद्यो जज्ञानो वि हीमिद्धो अख्यदा रोदसी भानुना भात्यन्तः ।
अग्नेऽभ्यावर्तिन्नभि न आ वर्तस्वाऽऽयुषा वर्चसा सन्या मेधया प्रजया
धनेन । अग्ने – [ ] **2**

4.2.1.2 - Padam

क्रमः । असि । शत्रूयत इति शत्रु – यतः । हन्ता ।

आनुष्टुभमित्यानु – स्तुभम् । छन्दः । एति । रोह । दिशः । अनु ।

वीति । क्रमस्व । निर्भक्त इति निः – भक्तः । सः । यम् । द्विष्मः ।

अक्रन्दत् । अग्निः । स्तनयन्न् । इव । द्यौः । क्षाम । रेरिहत् ।

वीरुधः । समञ्जन्निति सं – अञ्जन्न् । सद्यः । जज्ञानः । वीति ।

हि । ईम् । इद्धः । अख्यत् । एति । रोदसी इति । भानुना । भाति ।

अन्तः । अग्ने । अभ्यावर्तिन्नित्यभि – आवर्तिन्न् । अभीति । नः ।

एति । वर्तस्व । आयुषा । वर्चसा । सन्या । मेधया ।

प्रजयेति प्र – जया । धनेन । अग्ने । **2 (50)**

4.2.1.3

अङ्गिरः शतं ते सन्त्वावृतः सहस्रं त उपावृतः ।

तासां पोषस्य पोषेण पुनर्नो नष्टमा कृधि पुनर्नो रयिमा कृधि ।

पुनरूर्जा निवर्तस्व पुनरग्न इषाऽऽयुषा । पुनर्नः पाहि विश्वतः ।

सह रय्या नि वर्तस्वाग्ने पिन्वस्व धारया । विश्वफ्स्निया विश्व

तस्परि । उदुत्तमं ँवरुण पाश मस्मदवाधमं – [ ] 3

4.2.1.3 - Padam

अङ्गिरः । शतम् । ते । सन्तु । आवृत इत्या–वृतः । सहस्रम् । ते ।

उपावृत इत्युप–आवृतः । तासाम् । पोषस्य । पोषेण । पुनः । नः ।

नष्टम् । एति । कृधि । पुनः । नः । रयिम् । एति । कृधि । पुनः ।

ऊर्जा । नीति । वर्तस्व । पुनः । अग्ने । इषा । आयुषा । पुनः ।

नः । पाहि । विश्वतः । सह । रय्या । नीति । वर्तस्व । अग्ने ।

पिन्वस्व । धारया । विश्वफ्स्नियेति विश्व–फ्स्निया । विश्वतः । परि ।

उदिति । उत्तममित्युत्–तमम् । वरुण । पाशम् । अस्मत् । अवेति ।

अधमम् । **3 (50)**

4.2.1.4

ँवि मध्यम७ श्रथाय । अथा वयमादित्य व्रते तवानागसो अदितये

स्याम । आ त्वाऽहार्.ष–मन्तरभूर्ध्रुवस्तिष्ठा ऽविचाचलिः ।

विशस्त्वा सर्वा वाञ्छन्त्वस्मिन् राष्ट्रमधि श्रय ।

अग्ने बृहन्नुषसामूर्ध्वो अस्थान्निर्जग्मिवान्–तमसो ज्योतिषाऽऽगात् ।
अग्निर्भानुना रुशता स्वङ्ग आ जातो विश्वा सद्मान्यप्राः ।
सीद त्वं मातुरस्या – [ ] **4**

4.2.1.4 - Padam

वीति । मध्यमम् । श्रथाय । अथ । वयम् । आदित्य । व्रते । तव ।
अनागसः । अदितये । स्याम । एति । त्वा । अहार्.षम् । अन्तः ।
अभूः । ध्रुवः । तिष्ठ । अविचाचलिरित्यवि – चाचलिः । विशः ।
त्वा । सर्वाः । वाञ्छन्तु । अस्मिन्न् । राष्ट्रम् । अधीति । श्रय ।
अग्ने । बृहन्न् । उषसाम् । ऊर्ध्वः । अस्थात् । निर्जग्मिवानिति
निः – जग्मिवान् । तमसः । ज्योतिषा । एति । आगात् । अग्निः ।
भानुना । रुशता । स्वङ्ग इति सु – अङ्गः । एति । जातः । विश्वा ।
सद्मानि । अप्राः । सीद । त्वम् । मातुः । अस्याः । **4 (50)**

4.2.1.5

उपस्थे विश्वान्यग्ने वयुनानि विद्वान् । मैनामर्चिषा मा तपसाऽभि
शूशुचोऽन्तरस्या॒ग्ं शुक्रज्योतिर्वि भाहि । अन्तरग्ने रुचा त्वमुखायै

सदने स्वे । तस्यास्त्व॒ꣳ हरसा तपञ्जातवेदः शिवो भव ।
शिवो भूत्वा मह्यमग्नेऽथो सीद शिवस्त्वं । शिवाः कृत्वा दिशः
सर्वाः स्वां ँयोनिमिहाऽऽसदः । हꣳसः शुचिष ( ) द्वसुरन्तरिक्ष–
सद्धोता वेदिषदतिथि दुरोणसत् । नृषद्वरसद् ऋतसद् व्योमसद्
अब्जा गोजा ऋतजा अद्रिजा ऋतं बृहत् । **5**

4.2.1.5 - Padam

उपस्थ इत्युप – स्थे । विश्वानि । अग्ने । वयुनानि । विद्वान् । मा ।
एनाम् । अर्चिषा । मा । तपसा । अभीति । शूशुचः । अन्तः ।
अस्याम् । शुक्रज्योतिरिति शुक्र–ज्योतिः । वीति । भाहि । अन्तः ।
अग्ने । रुचा । त्वम् । उखायै । सदने । स्वे । तस्याः । त्वम् ।
हरसा । तपन्न् । जातवेद इति जात–वेदः । शिवः । भव । शिवः ।
भूत्वा । मह्यम् । अग्ने । अथो इति । सीद । शिवः । त्वम् । शवाः ।
कृत्वा । दिशः । सर्वाः । स्वाम् । योनिम् । इह । एति । असदः ।
हꣳसः । शुचिषदिति शुचि – सत् ( ) । वसुः ।

अन्तरिक्षसदित्यन्तरिक्ष – सत् । होता । वेदिषदिति वेदि – सत् ।
अतिथिः । दुरोणसदिति दुरोण – सत् । नृषदिति नृ – सत् ।
वरसदिति वर–सत् । ऋतसदित्यृत–सत् । व्योमसदिति व्योम–सत् ।
अब्जा इत्यप्–जाः । गोजा इति गो–जाः । ऋतजा इत्यृत – जाः ।
अद्रिजा इत्यद्रि – जाः । ऋतम् । बृहत् । **5 (66)**

(दिवमनु वि क्रमस्व निर्भक्तः स यन् द्विष्मो विष्णो – र्द्धनेनाग्ने – ऽधम – मस्याः – शुचिषथ् – षोडश च) (A1)

4.2.2.1

दिवस्परि प्रथमं जज्ञे अग्निरस्मद् द्वितीयं परि जातवेदाः ।
तृतीयमप्सु नृमणा अजस्रमिन्धान एनं जरते स्वाधीः ।
विद्मा ते अग्ने त्रेधा त्रयाणि विद्मा ते सद्म विभृतं पुरुत्रा ।
विद्मा ते नाम परमं गुहा यद्विद्मा तमुथ्सं यँत आजगन्थ ।
समुद्रे त्वा नृमणा अफ्स्वन्तर्नृचक्षा ईधे दिवो अग्न ऊधन्न् ।
तृतीये त्वा – [ ] **6**

4.2.2.1 - Padam

दिवः । परीति । प्रथमम् । जज्ञे । अग्निः । अस्मत् । द्वितीयम् । परीति । जातवेदा इति जात – वेदाः । तृतीयम् । अप्स्वित्यप्–सु । नृमणा इति नृ – मनाः । अजस्रम् । इन्धानः । एनम् । जरते । स्वाधीरिति स्वा–धीः । विद्म । ते । अग्ने । त्रेधा । त्रयाणि । विद्म । ते । सद्म । विभृतमिति वि – भृतम् । पुरुत्रेति पुरु – त्रा । विद्म । ते । नाम । परमम् । गुहा । यत् । विद्म । तम् । उत्सम् । यतः । आजगन्थेत्या – जगन्थ । समुद्रे । त्वा । नृमणा इति नृ – मनाः । अप्स्वित्यप्– सु । अन्तः । नृचक्षा इति नृ–चक्षाः । ईधे । दिवः । अग्ने । ऊधन्न् । तृतीये । त्वा । **6 (50)**

4.2.2.2

रजसि तस्थिवाꣳ समृतस्य योनौ महिषा अहिन्वन्न् ।

अक्रन्ददग्निः स्तनयन्निव द्यौः क्षामा रेरिहद्–वीरुधः समञ्जन्न् ।

सद्यो जज्ञानो वि हीमिद्धो अख्यदा रोदसी भानुना भात्यन्तः ।

उशिक् पावको अरतिः सुमेधा मर्तेष्वग्निरमृतो निधायि ।

इयर्ति धूममरुषं भरिभ्रदुच्छुक्रेण शोचिषा द्यामिनक्षत् ।
विश्वस्य केतुर्भुवनस्य गर्भ आ – [ ] **7**

4.2.2.2 - Padam

रजसि । तस्थिवाꣳसम् । ऋतस्य । योनौ । महिषाः । अहिन्वन्न् ।
अक्रन्दत् । अग्निः । स्तनयन्न् । इव । द्यौः । क्षाम । रेरिहत् ।
वीरुधः । समञ्जन्निति सं – अञ्जन्न् । सद्यः । जज्ञानः । वीति ।
हि । ईम् । इद्धः । अख्यत् । एति । रोदसी इति । भानुना । भाति ।
अन्तः । उशिक् । पावकः । अरतिः । सुमेधा इति सु – मेधाः ।
मर्तेषु । अग्निः । अमृतः । नीति । धायि । इयर्ति । धूमम् ।
अरुषम् । भरिभ्रत् । उदिति । शुक्रेण । शोचिषा । द्याम् । इनक्षत् ।
विश्वस्य । केतुः । भुवनस्य । गर्भः । एति । **7 (50)**

4.2.2.3

रोदसी अपृणाज्जायमानः । वीडुं चिदद्रिमभिनत् परायन् जना
यदग्निमयजन्त पञ्च । श्रीणामुदारो धरुणो रयीणां मनीषाणां प्रार्पणः
सोमगोपाः । वसोः सूनुः सहसो अप्सु राजा वि भात्यग्र उषसामिधानः।

यस्ते अद्य कृणवद्–भद्रशोचेऽपूपं देव घृतवन्तमग्ने । प्रतं नय प्रतरां ँवस्यो अच्छाभि द्युम्नं देवभक्तं ँयविष्ठ । आ – [ ] **8**

4.2.2.3 - Padam

रोदसी इति । अपृणात् । जायमानः । वीडुम् । चित् । अद्रिम् । अभिनत् । परायन्निति परा – यन्न् । जनाः । यत् । अग्निम् । अयजन्त । पञ्च । श्रीणाम् । उदारः । धरुणः । रयीणाम् । मनीषाणाम् । प्रार्पण इति प्र – अर्पणः । सोमगोपा इति सोम – गोपाः । वसोः । सूनुः । सहसः । अफ्स्वित्यप्– सु । राजा । वीति । भाति । अग्रे । उषसाम् । इधानः । यः । ते । अद्य । कृणवत् । भद्रशोच इति भद्र – शोचे । अपूपम् । देव । घृतवन्तमिति घृत – वन्तम् । अग्ने । प्रेति । तम् । नय । प्रतरामिति प्र – तराम् । वस्यः । अच्छ । अभीति । द्युम्नम् । देवभक्तमिति देव – भक्तम् । यविष्ठ । एति । **8 (50)**

4.2.2.4

तं भज सौश्रवसेष्वग्न उक्थ–उक्थ आ भज शस्यमाने ।
प्रियः सूर्ये प्रियो अग्ना भवात्युज्जातेन भिनददुज्जनित्वैः ।
त्वामग्ने यजमाना अनु द्यून् विश्वा वसूनि दधिरे वार्याणि ।
त्वया सह द्रविणमिच्छमाना व्रजं गोमन्तमुशिजो वि वव्रुः ।
दृशानो रुक्म उर्व्या व्यद्यौद्–दुर्मर्.षमायुः श्रिये रुचानः ।
अग्निरमृतो अभवद्–वयोभिर्यदे– ( ) –नं द्यौरजनयथ् सुरेताः । **9**

4.2.2.4 - Padam

तम् । भज । सौश्रवसेषु । अग्ने । उक्थ उक्थ इत्युक्थे – उक्थे ।
एति । भज । शस्यमाने । प्रियः । सूर्ये । प्रियः । अग्ना । भवाति ।
उदिति । जातेन । भिनदत् । उदिति । जनित्वैः । त्वाम् । अग्ने ।
यजमानाः । अन्विति । द्यून् । विश्वा । वसूनि । दधिरे । वार्याणि ।
त्वया । सह । द्रविणम् । इच्छमानाः । व्रजम् । गोमन्तमिति
गो – मन्तम् । उशिजः । वीति । वव्रुः । दृशानः । रुक्मः । उर्व्या ।
वीति । अद्यौत् । दुर्मर्.षमिति दुः – मर्.षम् । आयुः । श्रिये ।

रुचानः । अग्निः । अमृतः । अभवत् । वयोभिरिति वयः – भिः ।

यत् ( ) । एनम् । द्यौः । अजनयत् । सुरेता इति सु–रेताः । **9 (54)**

(तृतिये त्वा – गर्भ आ – यविष्ठाऽऽ – य – च्चत्वारि च) (A2)

4.2.3.1

अन्नपतेऽन्नस्य नो देह्यनमीवस्य शुष्मिणः ।

प्र प्रदातारं तारिष ऊर्जं नो धेहि द्विपदे चतुष्पदे ।

उदु त्वा विश्वे देवा अग्ने भरन्तु चित्तिभिः । स नो भव शिवतमः

सुप्रतीको विभावसुः । प्रेदग्ने ज्योतिष्मान् याहि शिवेभिरर्चिभिस्त्वं ।

बृहद्भि–र्भानुभि–र्भासन् मा हि॒ꣳसी स्तनुवा प्रजाः ।

समिधाऽग्निं दुवस्यत घृतैर्बोधयतातिथिं । आ – [ ] **10**

4.2.3.1 - Padam

अन्नपत इत्यन्न – पते । अन्नस्य । नः । देहि । अनमीवस्य ।

शुष्मिणः । प्रेति । प्रदातारमिति प्र – दातारम् । तारिषः । ऊर्जम् ।

नः । धेहि । द्विपद इति द्वि – पदे । चतुष्पद इति चतुः – पदे ।

उदिति । उ । त्वा । विश्वे । देवाः । अग्ने । भरन्तु ।

चित्तिभिरिति चित्ति – भिः । सः । नः । भव । शिवतम इति शिव – तमः । सुप्रतीक इति सु – प्रतीकः । विभावसुरिति विभा–वसुः । प्रेति । इत् । अग्ने । ज्योतिष्मान् । याहि । शिवेभिः । अर्चिभिरित्यर्चि – भिः । त्वम् । बृहद्भिरिति बृहत् – भिः । भानुभिरिति भानु – भिः । भासन्न् । मा । हि॒ꣳसीः । तनुवा । प्रजा इति प्र – जाः । समिधेति सं – इधा । अग्निम् । दुवस्यत । घृतैः । बोधयत । अतिथिम् । एति । **10 (50)**

4.2.3.2

ऽस्मिन् हव्या जुहोतन । प्रप्रायमग्निर्भरतस्य शृण्वे वि यथ् सूर्यो न रोचते बृहद्भाः । अभि यः पूरुं पृतनासु तस्थौ दीदाय दैव्यो तिथिः शिवो नः । आपो देवीः प्रति गृह्णीत भस्मैतथ् स्योने कृणुध्व॒ꣳ सुरभावु लोके । तस्मै नमन्तां जनयः सुपत्नीर्मातेव पुत्रं बिभृता स्वेनं । अफ्स्वग्ने सधिष्टव– [ ] **11**

4.2.3.2 - Padam

अस्मिन्न् । हव्या । जुहोतन । प्रप्रेति प्र – प्र । अयम् । अग्निः ।
भरतस्य । शृण्वे । वीति । यत् । सूर्यः । न । रोचते । बृहत् ।
भाः । अभीति । यः । पूरुम् । पृतनासु । तस्थौ । दीदाय । दैव्यः ।
अतिथिः । शिवः । नः । आपः । देवीः । प्रतीति । गृह्णीत । भस्म ।
एतत् । स्योने । कृणुध्वम् । सुरभौ । उ । लोके । तस्मै । नमन्ताम् ।
जनयः । सुपत्नीरिति सु – पत्नीः । माता । इव । पुत्रम् । बिभृत ।
स्विति । एनम् । अफ्स्वित्यप् – सु । अग्ने । सधिः । तव । **11 (50)**

4.2.3.3

सौषधीरनु रुध्यसे । गर्भे सञ्जायसे पुनः । गर्भो अस्योषधीनां
गर्भो वनस्पतीनां । गर्भो विश्वस्य भूतस्याग्ने गर्भो अपामसि ।
प्रसद्य भस्मना योनिमपश्च पृथिवीमग्ने । स॒ꣳसृज्य मातृभिस्त्वं
ज्योतिष्मान् पुनराऽसदेः । पुनरासद्य सदनमपश्च पृथिवीमग्ने ।
शेषे मातुर्यथोपस्थे ऽन्तरस्याꣳ शिवतमः । पुनरूर्जा – [ ] **12**

4.2.3.3 - Padam

सः । ओषधीः । अन्विति । रुध्यसे । गर्भे । सन्न् । जायसे । पुनः ।

गर्भः । असि । ओषधीनाम् । गर्भः । वनस्पतीनाम् । गर्भः ।

विश्वस्य । भूतस्य । आग्ने । गर्भः । अपाम् । असि । प्रसद्येति

प्र – सद्य । भस्मना । योनिम् । अपः । च । पृथिवीम् । अग्ने ।

सꣳसृज्येति सं – सृज्य । मातृभिरिति मातृ – भिः । त्वम् ।

ज्योतिष्मान् । पुनः । एति । असदः । पुनः । आसद्येत्या–सद्य ।

सदनम् । अपः । च । पृथिवीम् । अग्ने । शेषे । मातुः । यथा ।

उपस्थ इत्युप – स्थे । अन्तः । अस्याम् ।

शिवतम इति शिव – तमः । पुनः । ऊर्जा । **12 (50)**

4.2.3.4

–नि वर्तस्व पुनरग्न इषा ऽऽयुषा । पुनर्नः पाहि विश्वतः ।

सह रय्या नि वर्तस्वाग्ने पिन्वस्व धारया । विश्वफ्स्निया विश्वतस्परि ।

पुनस्त्वा ऽऽदित्या रुद्रा वसवः समिन्धतां पुनर्ब्रह्माणो वसुनीथ यज्ञैः ।

घृतेन त्वं तनुवो वर्धयस्व सत्याः सन्तु यजमानस्य कामाः ।

बोधा नो अस्य वचसो यविष्ठ म॒ꣳहिष्ठस्य प्रभृतस्य स्वधावः ।
पीयति त्वो अनु ( ) त्वो गृणाति वन्दारुस्ते तनुवं ँवन्दे अग्ने ।
स बोधि सूरिर्मघवा वसुदावा वसुपतिः । युयोध्यस्मद् द्वेषाꣳसि । **13**

4.2.3.4 - Padam

नीति । वर्तस्व । पुनः । अग्ने । इषा । आयुषा । पुनः । नः । पाहि ।
विश्वतः । सह । रय्या । नीति । वर्तस्व । अग्ने । पिन्वस्व । धारया ।
विश्वफ्स्नियेति विश्व – फ्स्निया । विश्वतः । परि । पुनः । त्वा ।
आदित्याः । रुद्राः । वसवः । समिति । इन्धताम् । पुनः । ब्रह्माणः ।
वसुनीथेति वसु–नीथ । यज्ञैः । घृतेन । त्वम् । तनुवः । वर्धयस्व ।
सत्याः । सन्तु । यजमानस्य । कामाः । बोध । नः । अस्य ।
वचसः । यविष्ठ । मꣳहिष्ठस्य । प्रभृतस्येति प्र – भृतस्य । स्वधाव
इति स्वधा – वः । पीयति । त्वः । अन्विति ( ) । त्वः । गृणाति ।
वन्दारुः । ते । तनुवम् । वन्दे । अग्ने । सः । बोधि । सूरिः ।
मघवेति मघ – वा । वसुदावेति वसु – दावा ।

वसुपतिरिति वसु – पतिः । युयोधि । अस्मत् । द्वेषाꣳसि । **13 (66)**

(आ – तवो – र्जाऽ – नु – षोडश च) (A3)

4.2.4.1

अपेत वीत वि च सर्पतातो येऽत्र स्थ पुराणा ये च नूतनाः ।

अदादिदं ँयमोऽवसानं पृथिव्या अक्रन्निमं पितरो लोकमस्मै ।

अग्नेर्भस्मास्यग्नेः पुरीषमसि संज्ञानमसि कामधरणं मयि ते

कामधरणं भूयात् । सं ँया वः प्रियास्तनुवः सं प्रिया हृदयानि वः ।

आत्मा वो अस्तु – [ ] **14**

4.2.4.1 - Padam

अपेति । इत । वीति । इत । वीति । च । सर्पत । अतः । ये । अत्र ।

स्थ । पुराणाः । ये । च । नूतनाः । अदात् । इदम् । यमः ।

अवसानमित्यव – सानम् । पृथिव्याः । अक्रन्न् । इमम् । पितरः ।

लोकम् । अस्मै । अग्नेः । भस्म । असि । अग्नेः । पुरीषम् ।

असि । संज्ञानमिति सं – ज्ञानम् । असि । कामधरणमिति

काम – धरणम् । मयि । ते । कामधरणमिति काम – धरणम् ।

भूयात् । समिति । याः । वः । प्रियाः । तनुवः । समिति । प्रिया ।
हृदयानि । वः । आत्मा । वः । अस्तु । **14 (50)**

4.2.4.2

संप्रियः संप्रियास्तनुवो मम ।
अय७ँ सो अग्निर्यस्मिन्थ्–सोममिन्द्रः सुतं दधे जठरे वावशानः ।
सहस्रियं ँवाजमत्यं न सप्ति७ँ ससवान्थ् –सन्थ् –स्तूयसे
जातवेदः । अग्ने दिवो अर्णमच्छा जिगास्यच्छा देवा७ँ ऊचिषे
धिष्णिया ये । याः परस्ताद्–रोचने सूर्यस्य याश्चा वस्ता–दुपतिष्ठन्त
आपः । अग्ने यत् ते दिवि वर्चः पृथिव्यां ँयदोषधीष्व – [ ] **15**

4.2.4.2 - Padam

संप्रिय इति सं–प्रियः । संप्रिया इति सं – प्रियाः । तनुवः । मम ।
अयम् । सः । अग्निः । यस्मिन्न् । सोमम् । इन्द्रः । सुतम् । दधे ।
जठरे । वावशानः । सहस्रियम् । वाजम् । अत्यम् । न । सप्तिम् ।
ससवानिति स – सवान् । सन्न् । स्तृयसे । जातवेद इति
जात – वेदः । अग्ने । दिवः । अर्णम् । अच्छ । जिगासि । अच्छ ।

देवान् । ऊचिषे । धिष्णियाः । ये । याः । परस्तात् । रोचने ।
सूर्यस्य । याः । च । अवस्तात् । उपतिष्ठन्त इत्युप – तिष्ठन्ते ।
आपः । अग्ने । यत् । ते । दिवि । वर्चः । पृथिव्याम् । यत् ।
ओषधीषु । **15 (50)**

4.2.4.3

–ऽफ्सु वा यजत्र । येनान्तरिक्ष–मुर्वाततन्थ त्वेषः स भानुरर्णवो
नृचक्षाः । पुरीष्यासो अग्नयः प्रावणेभिः सजोषसः ।
जुषन्ताꣳ हव्यमाहुतमनमीवा इषो महीः । इडामग्ने पुरुदꣳ
सꣳ सनिं गोः शश्वत्तमꣳ हवमानाय साध । स्यान्नः सूनुस्तनयो
विजावाऽग्ने सा ते सुमतिर्भूत्वस्मे । अयं ते योनिर्. ऋत्वियो यतो
जातो अरोचथाः । तं जान – [ ] **16**

4.2.4.3 - Padam

अफ्स्वित्यप् – सु । वा । यजत्र । येन । अन्तरिक्षम् । उरु ।
आततन्थेत्या – ततन्थ । त्वेषः । सः । भानुः । अर्णवः ।
नृचक्षा इति नृ – चक्षाः । पुरीष्यासः । अग्नयः ।

प्रावणेभिरिति प्र – वनेभिः । सजोषस इति स – जोषसः ।
जुषन्ताम् । हव्यम् । आहुतमित्या – हुतम् । अनमीवाः । इषः ।
महीः । इडाम् । अग्ने । पुरुदꣳसमिति पुरु – दꣳसम् । सनिम् ।
गोः । शश्वत्तममिति शश्वत् – तमम् । हवमानाय । साध । स्यात् ।
नः । सूनुः । तनयः । विजावेति वि – जावा । अग्ने । सा । ते ।
सुमतिरिति सु–मतिः । भूतु । अस्मे इति । अयम् । ते । योनिः ।
ऋत्वियः । यतः । जातः । अरोचथाः । तम् । जानन्न् । **16 (50)**

4.2.4.4

न्नग्न आ रोहाथा नो वर्धया रयिं । चिदसि तया देवतयाऽङ्गिरस्वद्–
ध्रुवा सीद परिचिदसि तया देवतयाऽङ्गिरस्वद् ध्रुवा सीद लोकं
पृण छिद्रं पृणाथो सीद शिवा त्वं । इन्द्राग्नी त्वा बृहस्पतिरस्मिन्
योनावसीषदन्न् । ता अस्य सूददोहसः सोमꣴ श्रीणन्ति पृश्नयः ।
जन्मन् देवानां ँविशस्त्रिष्वा रोचने दिवः । **17**

4.2.4.4 - Padam

अग्ने । एति । रोह । अथ । नः । वर्धय । रयिम् । चित् । असि ।
तया । देवतया । अङ्गिरस्वत् । ध्रुवा । सीद । परिचिदिति
परि – चित् । असि । तया । देवतया । अङ्गिरस्वत् । ध्रुवा । सीद ।
लोकम् । पृण । छिद्रम् । पृण । अथो इति । सीद । शिवा । त्वम् ।
इन्द्राग्नी इतीन्द्र – अग्नी । त्वा । बृहस्पतिः । अस्मिन्न् । योनौ ।
असीषदन्न् । ताः । अस्य । सूददोहस इति सूद – दोहसः ।
सोमम् । श्रीणन्ति । पृश्नयः । जन्मन्न् । देवानाम् । विशः । त्रिषु ।
एति । रोचने । दिवः । **17 (48)**

(अस्त्वो – षधीषु – जान – न्नष्टाचत्वारि॑ँशच्च) (A4)

4.2.5.1

समित॒ँ सङ्कल्पेथा॒ँ संप्रियौ रोचिष्णू सुमनस्यमानौ ।
इषमूर्जमभि सँवसानौ सं ँवां मना॒ँसि सं ँव्रता समु चित्तान्याऽकरं ।
अग्ने पुरीष्याधिपा भवा त्वं नः । इषमूर्जं ँयजमानाय धेहि ।
पुरीष्यस्त्वमग्ने रयिमान् पुष्टिमा॒ँ असि ।

शिवाः कृत्वा दिशः सर्वाः स्वां ँयोनिमिहाऽसदः ।
भवतं नः समनसौ समोकसा – [ ] 18

4.2.5.1 - Padam

समिति । इतम् । समिति । कल्पेथाम् । संप्रियाविति सं – प्रियौ ।
रोचिष्णू इति । सुमनस्यमानाविति सु – मनस्यमानौ । इषम् ।
ऊर्जम् । अभीति । सँवसानाविति सं – वसानौ । समिति । वाम् ।
मनाꣳसि । समिति । व्रता । समिति । उ । चित्तानि । एति ।
अकरम् । अग्ने । पुरीष्य । अधिपा इत्यधि – पाः । भव । त्वम् ।
नः । इषम् । ऊर्जम् । यजमानाय । धेहि । पुरीष्यः । त्वम् । अग्ने ।
रयिमानिति रयि – मान् । पुष्टिमानिति पुष्टि–मान् । असि । शिवाः ।
कृत्वा । दिशः । सर्वाः । स्वाम् । योनिम् । इह । एति । असदः ।
भवतम् । नः । समनसाविति स – मनसौ ।
समोकसाविति सं – ओकसौ । 18 (50)

4.2.5.2

–वरेपसौ । मा यज्ञ७ं हि७ंसिष्टं मा यज्ञपतिं जातवेदसौ शिवौ

भवतमद्य नः । मातेव पुत्रं पृथिवी पुरीष्यमग्नि७ं स्वे योनावभारुखा ।

तां ँविश्वैर्देवैर् ऋतुभिः सँविदानः प्रजापतिर्विश्वकर्मा वि मुञ्चतु ।

यदस्य पारे रजसः शुक्रं ज्योतिरजायत । तं नः पर्.षदति द्विषोऽग्ने

वैश्वानर स्वाहा । नमः सु ते निर्.ऋते विश्वरूपे – [ ] **19**

4.2.5.2 - Padam

अरेपसौ । मा । यज्ञम् । हि७ंसिष्टम् । मा । यज्ञपतिमिति

यज्ञ – पतिम् । जातवेदसाविति जात – वेदसौ । शिवौ । भवतम् ।

अद्य । नः । माता । इव । पुत्रम् । पृथिवी । पुरीष्यम् । अग्निम् ।

स्वे । योनौ । अभाः । उखा । ताम् । विश्वैः । देवैः ।

ऋतुभिरित्यृतु – भिः । सँविदान इति सं – विदानः ।

प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः । विश्वकर्मेति विश्व – कर्मा । वीति ।

मुञ्चतु । यत् । अस्य । पारे । रजसः । शुक्रम् । ज्योतिः ।

अजायत । तम् । नः । पर्.षत् । अतीति । द्विषः । अग्ने । वैश्वानर ।

स्वाहा । नमः । स्विति । ते । निर्.ऋत इति निः – ऋते ।
विश्वरूप इति विश्व – रूपे । **19 (50)**

4.2.5.3

ऽयस्मयं ँवि चृता बन्धमेतं । यमेन त्वं ँयम्या सं ँविदानोत्तमं नाकमधि
रोहयेमं । यत्ते देवी निर्.ऋतिराबबन्ध दाम ग्रीवास्व विचर्त्यं ।
इदं ते तद् विष्यां ँयायुषो न मध्यादथा जीवः पितुमद्धि प्रमुक्तः ।
यस्यास्ते अस्याः क्रूर आसञ्जुहोम्येषां बन्धानामवसर्जनाय ।
भूमिरिति त्वा जना विदुर्निर्.ऋति – [ ] **20**

4.2.5.3 - Padam

अयस्मयम् । वीति । चृत । बन्धम् । एतम् । यमेन । त्वम् । यम्या ।
सँविदानेति सं – विदाना । उत्तममित्युत् – तमम् । नाकम् ।
अधीति । रोहय । इमम् । यत् । ते । देवी । निर्.ऋतिरिति
निः – ऋतिः । आबबन्धेत्या – बबन्ध । दाम । ग्रीवासु ।
अविचर्त्यमित्यवि – चर्त्यम् । इदम् । ते । तत् । वीति । स्यामि ।
आयुषः । न । मध्यात् । अथ । जीवः । पितुम् । अद्धि ।

प्रमुक्त इति प्र - मुक्तः । यस्याः । ते । अस्याः । क्रूरे । आसन् ।
जुहोमि । एषाम् । बन्धानाम् । अवसर्जनायेत्यव-सर्जनाय । भूमिः ।
इति । त्वा । जनाः । विदुः । निर्.ऋतिरिति निः - ऋतिः । **20 (50)**

<u>4.2.5.4</u>

रिति त्वा ऽहं परि वेद विश्वतः । असुन् वन्तम यजमानमिच्छ
स्तेनस्येत्यान्-तस्करस्यान् वेषि । अन्य मस्म-दिच्छ सा त इत्या
नमो देवि निर्.ऋते तुभ्यमस्तु । देवीमहं निर्.ऋतिं ँवन्दमानः पितेव
पुत्रं दसये वचोभिः । विश्वस्य या जायमानस्य वेद शिरः शिरः
प्रति सूरी वि चष्टे । निवेशनः सङ्गमनो वसूनां ँविश्वा
रूपाऽभि चष्टे - [ ] **21**

<u>4.2.5.4 - Padam</u>

इति । त्वा । अहम् । परीति । वेद । विश्वतः । असुन्वन्तम् ।
अयजमानम् । इच्छ । स्तेनस्य । इत्याम् । तस्करस्य । अन्विति ।
एषि । अन्यम् । अस्मत् । इच्छ । सा । ते । इत्या । नमः । देवि ।
निर्.ऋत इति निः - ऋते । तुभ्यम् । अस्तु । देवीम् । अहम् ।

निर्.ऋतिमिति निः– ऋतिम् । वन्दमानः । पिता । इव । पुत्रम् ।
दसये । वचोभिरिति वचः – भिः । विश्वस्य । या । जायमानस्य ।
वेद । शिरः शिर इति शिरः–शिरः । प्रतीति । सूरी । वीति । चष्टे ।
निवेशन इति नि – वेशनः । सङ्गमन इति सं – गमनः । वसूनाम् ।
विश्वा । रूपा । अभीति । चष्टे । **21 (50)**

4.2.5.5

शचीभिः । देव इव सविता सत्यधर्मेन्द्रो न तस्थौ समरे पथीनां ।
सं ँवरत्रा दधातन निराहावान् कृणोतन । सिञ्चामहा अवटमुद्रिणं
ँवयं ँविश्वाऽहाऽदस्तमक्षितं । निष्कृताहा–वमवट५ँ सुवरत्र५ँ सुषेचनं ।
उद्रिण५ँ सिञ्चे अक्षितं । सीरा युञ्जन्ति कवयो युगा वि तन्वते
पृथक् । धीरा देवेषु सुम्नया । युनक्त सीरा वि युगा तनोत कृते योनौ
वपतेह – [ ] **22**

4.2.5.5 - Padam

शचीभिरिति शची – भिः । देवः । इव । सविता । सत्यधर्मेति
सत्य – धर्मा । इन्द्रः । न । तस्थौ । समर इति सं – अरे ।

पथीनाम् । समिति । वरत्राः । दधातन । निरिति ।
आहावानित्या – हावान् । कृणोतन । सिञ्चामहै । अवटम् ।
उद्रिणम् । वयम् । विश्वा । अहा । अदस्तम् । अक्षितम् ।
निष्कृताहावमिति निष्कृत – आहावम् । अवटम् । सुवरत्रमिति
सु – वरत्रम् । सुषेचनमिति सु – सेचनम् । उद्रिणम् । सिञ्चे ।
अक्षितम् । सीरा । युञ्जन्ति । कवयः । युगा । वीति । तन्वते ।
पृथक् । धीराः । देवेषु । सुम्नया । युनक्त । सीरा । वीति । युगा ।
तनोत । कृते । योनौ । वपत । इह । **22 (50)**

4.2.5.6

बीजं । गिरा च श्रुष्टिः सभरा असन्नो नेदीय इथ् सृण्या पक्वमा
ऽयत् । लाङ्गलं पवीरव७ सुशेव७ सुमतिथ्सरु ।
उदित् कृषति गामविं प्रफर्व्यं च पीवरीं । प्रस्थावद्–रथवाहनं । शुनं
नः फाला वि तुदन्तु भूमि७ शुनं कीनाशा अभि यन्तु वाहान् ।
शुनं पर्जन्यो मधुना पयोभिः शुनासीरा शुनमस्मासु धत्तं ।

कामं कामदुघे धुक्ष्व मित्राय ( ) वरुणाय च ।

इन्द्रायाग्नये पूष्ण ओषधीभ्यः प्रजाभ्यः ।

घृतेन सीता मधुना समक्ता विश्वैर्देवैरनुमता मरुद्भिः ।

ऊर्जस्वती पयसा पिन्वमानाऽस्मान्थ् सीते पयसाऽभ्या–ववृथ्स्व । **23**

4.2.5.6 - Padam

बीजम् । गिरा । च । श्रुष्टिः । सभरा इति स–भराः । असत् । नः ।

नेदीयः । इत् । सृण्या । पक्वम् । एति । अयत् । लाङ्गलम् ।

पवीरवम् । सुशेवमिति सु – शेवम् । सुमतिथ्सर्विति

सुमति – थ्सरु । उदिति । इत् । कृषति । गाम् । अविम् ।

प्रफर्व्यमिति प्र–फर्व्यम् । च । पीवरीम् । प्रस्थावदिति प्रस्थ–वत् ।

रथवाहनमिति रथ – वाहनम् । शुनम् । नः । फालाः । वीति ।

तुदन्तु । भूमिम् । शुनम् । कीनाशाः । अभीति । यन्तु । वाहान् ।

शुनम् । पर्जन्यः । मधुना । पयोभिरिति पयः – भिः । शुनासीरा ।

शुनम् । अस्मासु । धत्तम् । कामम् । कामदुघ इति काम – दुघे ।

धुक्ष्व । मित्राय ( ) । वरुणाय । च । इन्द्राय । अग्नये । पूष्णे ।

ओषधीभ्य इत्योषधि – भ्यः । प्रजाभ्य इति प्र – जाभ्यः । घृतेन ।

सीता । मधुना । समक्तेति सम् – अक्ता । विश्वैः । देवैः ।

अनुमतेत्यनु–मता । मरुद्भिरिति मरुत् –भिः । ऊर्जस्वती । पयसा ।

पिन्वमाना । अस्मान् । सीते । पयसा ।

अभ्याववृथ्स्वेत्यभि – आववृथ्स्व । **23 (72)**

(समोकसौ – विश्वरूपे – विदुर्निरृति – रभि चष्ट – इह – मित्राय – द्वाविꣳशतिश्च) (A5)

4.2.6.1

या जाता ओषधयो देवेभ्यस्त्रियुगं पुरा ।

मन्दामि बभ्रूणामहꣳ शतं धामानि सप्त च ।

शतं वो अंब धामानि सहस्रमुत वो रुहः ।

अथा शतक्रत्वो यूयमिमं मे अगदं कृत ।

पुष्पावतीः प्रसूवतीः फलिनीरफला उत ।

अश्वा इव सजित्वरी–र्वीरुधः पारयिष्णवः ।

ओषधीरिति मातर–स्तद्वो देवी–रुप ब्रुवे ।

रपाꣳसि विघ्नतीरित रप – [ ] **24**

4.2.6.1 - Padam

याः । जाताः । ओषधयः । देवेभ्यः । त्रियुगमिति त्रि–युगम् । पुरा ।

मन्दामि । बभ्रूणाम् । अहम् । शतम् । धामानि । सप्त । च ।

शतम् । वः । अंब । धामानि । सहस्रम् । उत । वः । रुहः । अथ ।

शतक्रत्व इति शत – क्रत्वः । यूयम् । इमम् । मे । अगदम् । कृत ।

पुष्पावतीरिति पुष्प–वतीः । प्रसूवतीरिति प्र – सूवतीः । फलिनीः ।

अफलाः । उत । अश्वाः । इव । सजित्वरीरिति स – जित्वरीः ।

वीरुधः । पारयिष्णवः । ओषधीः । इति । मातरः । तत् । वः ।

देवीः । उपेति । ब्रुवे । रपाꣳसि । विघ्नतीरिति वि – घ्नतीः । इत ।

रपः । **24 (50)**

4.2.6.2

–श्चातयमानाः । अश्वत्थे वो निषदनं पर्णे वो वसतिः कृता ।

गोभाज इत् किलासथ यथ् सनवथ पूरुषं ।

यदहं ँवाजय–न्निमा ओषधीर्.हस्त आदधे ।
आत्मा यक्ष्मस्य नश्यति पुरा जीवगृभो यथा ।
यदोषधयः संगच्छन्ते राजानः समिता विव ।
विप्रः स उच्यते भिषग्रक्षोहा ऽमीव चातनः । निष्कृति–र्नामवो
माताऽथा यूय७स्थ संकृतीः । सराः पतत्रिणीः – [ ] **25**

4.2.6.2 - Padam

चातयमानाः । अश्वत्थे । वः । निषदनमिति नि – सदनम् । पर्णे ।
वः । वसतिः । कृता । गोभाज इति गो – भाजः । इत् । किल ।
असथ । यत् । सनवथ । पूरुषम् । यत् । अहम् । वाजयन्न् । इमाः ।
ओषधीः । हस्ते । आदध इत्या – दधे । आत्मा । यक्ष्मस्य ।
नश्यति । पुरा । जीवगृभ इति जीव – गृभः । यथा । यत् ।
ओषधयः । संगच्छन्त इति सं – गच्छन्ते । राजानः । समिताविति
सं – इतौ । इव । विप्रः । सः । उच्यते । भिषक् ।
रक्षोहेति रक्षः – हा । अमीवचातन इत्यमीव – चातनः ।

निष्कृतिरिति निः–कृतिः । नाम । वः । माता । अथ । यूयम् । स्थ ।

संकृतीरिति सं – कृतीः । सराः । पतत्रिणीः । **25 (50)**

4.2.6.3

स्थन यदा मयति निष्कृत ।

अन्या वो अन्यामव–त्वन्याऽन्यस्या उपावत ।

ताः सर्वा ओषधयः सँविदाना इदं मे प्रावता वचः ।

उच्छुष्मा ओषधीनां गावो गोष्ठा दिवेरते ।

धनꣳ सनिष्यन्ती नामात्मानं तव पूरुष ।

अति विश्वाः परिष्ठास्तेन इव व्रजमक्रमुः ।

ओषधयः प्राचुच्यवु र्यत् किं च तनुवाꣳ रपः । या – [ ] **26**

4.2.6.3 - Padam

स्थन । यत् । आमयति । निरिति । कृत । अन्या । वः । अन्याम् ।

अवतु । अन्या । अन्यस्याः । उपेति । अवत । ताः । सर्वाः ।

ओषधयः । सँविदाना इति सं – विदानाः । इदम् । मे । प्रेति ।

अवत । वचः । उदिति । शुष्माः । ओषधीनां । गावः ।

गोष्ठादिति गो – स्थात् । इव । ईरते । धनम् । सनिष्यन्तीनाम् ।
आत्मानम् । तव । पूरुष । अतीति । विश्वाः । परिष्ठा इति
परि – स्थाः । स्तेनः । इव । व्रजम् । अक्रमुः । ओषधयः । प्रेति ।
आचुच्यवुः । यत् । किम् । च । तनुवाम् । रपः । याः । **26 (50)**

4.2.6.4

–स्त आतस्थु–रात्मानं ँया आविविशुः परुः परुः ।
तास्ते यक्ष्मं ँविबाधन्ता मुग्रो मद्ध्य मशीरिव ।
साकं ँयक्ष्म प्र पत श्येनेन किकिदीविना ।
साकं ँवातस्य–ध्राज्या साकं नश्य निहाकया ।
अश्वावती७ं सोमवती मूर्जयन्ती मुदोजसं ।
आ विथ्सि सर्वा ओषधीरस्मा अरिष्टतातये ।
याः फलिनीर्या अफला अपुष्पा याश्च पुष्पिणीः ।
बृहस्पति प्रसूता स्तानो मुञ्चन्त्व७ं हसः । या – [ ] **27**

4.2.6.4 - Padam

ते । आतस्थुरित्या – तस्थुः । आत्मानम् । याः ।
आविविशुरित्या–विविशुः । परुः परुरिति परुः – परुः । ताः । ते ।
यक्ष्मम् । वीति । बाधन्ताम् । उग्रः ।
मद्ध्यमशीरिति मद्ध्यम – शीः । इव । साकम् । यक्ष्म । प्रेति ।
पत । श्येनेन । किकिदीविना । साकम् । वातस्य । ध्राज्या । साकम् ।
नश्य । निहाकयेति नि – हाकया । अश्वावतीमित्यश्व – वतीम् ।
सोमवतीमिति सोम – वतीम् । ऊर्जयन्तीम् ।
उदोजसमित्युत् – ओजसम् । एति । विथ्सि । सर्वाः । ओषधीः ।
अस्मै । अरिष्टतातय इत्यरिष्ट – तातये । याः । फलिनीः । याः ।
अफलाः । अपुष्पाः । याः । च । पुष्पिणीः । बृहस्पतिप्रसूता इति
बृहस्पति – प्रसूताः । ताः । नः । मुञ्चन्तु । अꣳहसः ।
याः । **27 (50)**

4.2.6.5

ओषधयः सोमराज्ञीः प्रविष्टाः पृथिवीमनु ।

तासां त्वमस्युत्तमा प्रणो जीवात-वेसुव ।

अवपतन्तीरवदन् दिव ओषदयः परि ।

यं जीव मश्ञवा महै न स रिष्याति पूरुषः ।

याश्चेद मुप-शृण्वन्ति याश्च दूरं परागताः ।

इह सङ्गत्य ताः सर्वा अस्मै सं दत्त भेषजं ।

मा वो रिषत् खनिता यस्मै चाहं खनामि वः ( ) ।

द्विप-च्चतुष्प-दस्माक७ं सर्व-मस्त्वनातुरं ।

ओषधयः सं वँदन्ते सोमेन सह राज्ञा ।

यस्मै करोति ब्राह्मणस्त७ं राजन् पारयामसि । **28**

4.2.6.5 - Padam

ओषधयः । सोमराज्ञीरिति सोम – राज्ञीः । प्रविष्टा इति प्र–विष्टाः ।

पृथिवीम् । अनु । तासां । त्वम् । असि । उत्तमेत्युत्– तमा । प्रेति ।

नः । जीवातवे । सुव । अवपतन्तीरित्यव – पतन्तीः । अवदन्न् ।

दिवः । ओषदयः । परि । यम् । जीवम् । अश्नवामहै । न । सः ।
रिष्याति । पूरुषः । याः । च । इदम् । उपशृण्वन्तीत्युप – शृण्वन्ति ।
याः । च । दूरम् । परागता इति परा – गताः । इह । सङ्गत्येति
सं – गत्य । ताः । सर्वाः । अस्मै । समिति । दत्त । भेषजम् । मा ।
वः । रिषत् । खनिता । यस्मै । च । अहम् । खनामि । वः ( ) ।
द्विपदिति द्वि – पत् । चतुष्पदिति चतुः–पत् । अस्माकम् । सर्वम् ।
अस्तु । अनातुरमित्यना – तुरम् । ओषधयः । समिति । वदन्ते ।
सोमेन । सह । राज्ञा । यस्मै । करोति । ब्राह्मणः । तम् । राजन्न् ।
पारयामसि । **28 (68)** *(रपः – पतत्रिणी– र्या – अꣳहसो याः – खनामि वो – ऽष्टादश च) (A6)*

4.2.7.1

मा नो हिꣳसीज्जनिता यः पृथिव्या यो वा दिवꣳ सत्यधर्मा जजान ।
यश्चापश्चन्द्रा बृहतीर्जजान कस्मै देवाय हविषा विधेम ।
अभ्यावर्तस्व पृथिवि यज्ञेन पयसा सह ।
वपां ते अग्निरिषितोऽव सर्पतु । अग्ने यत् ते शुक्रं ँयच्चन्द्रं ँयत्

पूतं ँयद्–यज्ञियं । तद्–देवेभ्यो भरामसि ।

इषमूर्जमहमित आ – [ ] **29**

4.2.7.1 - Padam

मा । नः । हि॰ंसीत् । जनिता । यः । पृथिव्याः । यः । वा । दिवम् ।

सत्यधर्मेति सत्य – धर्मा । जजान । यः । च । अपः । चन्द्राः ।

बृहतीः । जजान । कस्मै । देवाय । हविषा । विधेम ।

अभ्यावर्तस्वेत्यभि – आवर्तस्व । पृथिवि । यज्ञेन । पयसा । सह ।

वपाम् । ते । अग्निः । इषितः । अवेति । सर्पतु । अग्ने । यत् । ते ।

शुक्रम् । यत् । चन्द्रम् । यत् । पूतम् । यत् । यज्ञियम् । तत् ।

देवेभ्यः । भरामसि । इषम् । ऊर्जम् । अहम् । इतः ।

एति । **29 (50)**

4.2.7.2

दद ऋतस्य धाम्नो अमृतस्य योनेः ।

आ नो गोषु विशत्वौषधीषु जहामि सेदिमनिराममीवां ।

अग्ने तव श्रवो वयो महि भ्राजन्त्यर्चयो विभावसो ।

बृहद्-भानो शवसा वाजमुक्थ्यं दधासि दाशुषे कवे ।
इरज्यन्नग्ने प्रथयस्व जन्तुभिरस्मे रायो अमर्त्य ।
स दर्.शतस्य वपुषो वि राजसि पृणक्षि सानसिं॒ रयिं ।
ऊर्जो नपाज्जातवेदः सुशस्तिभि-र्मन्दस्व - [ ] **30**

4.2.7.2 - Padam

ददे । ऋतस्य । धाम्नः । अमृतस्य । योनेः । एति । नः । गोषु ।
विशतु । एति । ओषधीषु । जहामि । सेदिम् । अनिराम् । अमीवाम् ।
अग्ने । तव । श्रवः । वयः । महि । भ्राजन्ति । अर्चयः । विभावसो
इति विभा - वसो । बृहद्भानो इति बृहत् - भानो । शवसा ।
वाजम् । उक्थ्यम् । दधासि । दाशुषे । कवे । इरज्यन्न् । अग्ने ।
प्रथयस्व । जन्तुभिरिति जन्तु-भिः । अस्मे इति । रायः । अमर्त्य ।
सः । दर्.शतस्य । वपुषः । वीति । राजसि । पृणक्षि । सानसिम् ।
रयिम् । ऊर्जः । नपात् । जातवेद इति जात - वेदः ।
सुशस्तिभिरिति सुशस्ति - भिः । मन्दस्व । **30 (50)**

4.2.7.3

धीतिभिर्.हितः । त्वे इषः सं दधु–र्भूरिरेतस–श्चित्रो तयो वामजाताः ।
पावकवर्चाः शुक्रवर्चा अनूनवर्चा उदियर्.षि भानुना ।
पुत्रः पितरा विचरन्नुपावस्युभे पृणक्षि रोदसी ।
ऋतावानं महिषं ँविश्वचर्.षणिमग्निꣳ सुम्नाय दधिरे पुरो जनाः ।
श्रुत्कर्णꣳ सप्रथस्तमं त्वा गिरा दैव्यं मानुषा युगा । निष्कर्तार–
मध्वरस्य प्रचेतसं क्षयन्तꣳ राधसे महे । रातिं भृगूणामुशिजं
कविक्रतुं पृणक्षि सानसिꣳ – [ ] **31**

4.2.7.3 - Padam

धीतिभिरिति धीति–भिः । हितः । त्वे इति । इषः । समिति । दधुः ।
भूरिरेतस इति भूरि – रेतसः । चित्रोतय इति चित्र – ऊतयः ।
वामजाता इति वाम – जाताः । पावकवर्चा इति पावक – वर्चाः ।
शुक्रवर्चा इति शुक्र – वर्चाः । अनूनवर्चा इत्यनून – वर्चाः ।
उदिति । इयर्षि । भानुना । पुत्रः । पितरा । विचरन्निति वि – चरन् ।
उपेति । अवसि । उभे इति । पृणक्षि । रोदसी इति ।

ऋतावानमित्यृत – वानम् । महिषम् । विश्वचर्.षणिमिति विश्व – चर्.षणिम् । अग्निम् । सुम्नाय । दधिरे । पुरः । जनाः । श्रुत्कर्णमिति श्रुत्–कर्णम् । सप्रथस्तममिति सप्रथः–तमम् । त्वा । गिरा । दैव्यम् । मानुषा । युगा । निष्कर्तारमिति निः – कर्तारम् । अध्वरस्य । प्रचेतसमिति प्र – चेतसम् । क्षयन्तम् । राधसे । महे । रातिम् । भृगूणाम् । उशिजम् । कविक्रतुमिति कवि – क्रतुम् । पृणक्षि । सानसिम् । **31 (50)**

4.2.7.4

रयिं । चितः स्थ परिचित ऊर्ध्वचितः श्रयध्वं तया देवतयाऽङ्गिरस्वद्–ध्रुवाः सीदत । आ प्यायस्व समेतु ते विश्वतः सोम वृष्णियं । भवा वाजस्य सङ्गथे । सं ते पयाꣳसि समु यन्तु वाजाः सं ँवृष्णिया–न्यभिमातिषाहः । आप्यायमानो अमृताय सोम दिवि श्रवाꣳस्युत्तमानि धिष्व । **32**

4.2.7.4 - Padam

रयिम् । चितः । स्थ । परिचित इति परि – चितः । ऊर्ध्वचित इत्यूर्ध्व – चितः । श्रयध्वम् । तया । देवतया । अङ्गिरस्वत् । ध्रुवाः । सीदत । एति । प्यायस्व । समिति । एतु । ते । विश्वतः । सोम । वृष्णियम् । भव । वाजस्य । सङ्गथ इति सं–गथे । समिति । ते । पयाꣳसि । समिति । उ । यन्तु । वाजाः । समिति । वृष्णियानि । अभिमातिषाह इत्यभिमाति – साहः । आप्यायमान इत्या – प्यायमानः । अमृताय । सोम । दिवि । श्रवाꣳसि । उत्तमानीत्युत् – तमानि । धिष्व । **32 (39)**

(आ – मन्दस्व – सानसि – मेकान्न चत्वारिꣳशच्च) (A7)

4.2.8.1

अभ्यस्थाद्–विश्वाः पृतना अरातीस्तदग्निराह तदु सोम आह ।
बृहस्पतिः सविता तन्म आह पूषा माऽधाथ् सुकृतस्य लोके ।
यदक्रन्दः प्रथमं जायमान उद्यन्थ् समुद्रादुत वा पुरीषात् ।
श्येनस्य पक्षा हरिणस्य बाहू उपस्तुतं जनिम तत् ते अर्वन्न् ।

अपां पृष्ठमसि योनिरग्नेः समुद्रमभितः पिन्वमानं ।
वर्धमानं मह – [ ] **33**

4.2.8.1 - Padam

अभीति । अस्थात् । विश्वाः । पृतनाः । अरातीः । तत् । अग्निः ।
आह । तत् । उ । सोमः । आह । बृहस्पतिः । सविता । तत् । मे ।
आह । पूषा । मा । अधात् । सुकृतस्येति सु – कृतस्य । लोके ।
यत् । अक्रन्दः । प्रथमम् । जायमानः । उद्यन्नित्युत्– यन्न् ।
समुद्रात् । उत । वा । पुरीषात् । श्येनस्य । पक्षा । हरिणस्य ।
बाहू इति । उपस्तुतमित्युप – स्तुतम् । जनिम । तत् । ते ।
अर्वन्न् । अपाम् । पृष्ठम् । असि । योनिः । अग्नेः । समुद्रम् ।
अभितः । पिन्वमानम् । वर्धमानम् । महः । **33 (50)**

4.2.8.2

आ च पुष्करं दिवो मात्रया वरिणा प्रथस्व ।
ब्रह्म जज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्वि सीमतः सुरुचो वेन आवः ।
स बुध्निया उपमा अस्य विष्ठाः सतश्च योनिमसतश्च विवः ।

हिरण्यगर्भः समवर्तताग्रे भूतस्य जातः पतिरेक आसीत् ।
स दाधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मै देवाय हविषा विधेम ।
द्रफ्सश्चस्कन्द पृथिवीमनु – [ ] **34**

4.2.8.2 - Padam

एति । च । पुष्करम् । दिवः । मात्रया । वरिणा । प्रथस्व । ब्रह्म ।
जज्ञानम् । प्रथमम् । पुरस्तात् । वीति । सीमतः । सुरुच इति
सु – रुचः । वेनः । आवः । सः । बुध्नियाः । उपमा इत्युप–माः ।
अस्य । विष्ठा इति वि–स्थाः । सतः । च । योनिम् । असतः । च ।
विवः । हिरण्यगर्भ इति हिरण्य – गर्भः । समिति । अवर्तत । अग्रे ।
भूतस्य । जातः । पतिः । एकः । आसीत् । सः । दाधार ।
पृथिवीम् । द्याम् । उत । इमाम् । कस्मै । देवाय । हविषा । विधेम ।
द्रफ्सः । चस्कन्द । पृथिवीम् । अन्विति । **34 (50)**

4.2.8.3

–द्यामिमं च योनिमनु यश्च पूर्वः । तृतीयं ँयोनिमनु सञ्चरन्तं द्रफ्सं
जुहोम्यनु सप्त होत्राः । नमो अस्तु सर्पेभ्यो ये के च पृथिवीमनु ।

ये अन्तरिक्षे ये दिवि तेभ्यः सर्पेभ्यो नमः । येऽदो रोचने दिवो ये वा सूर्यस्य रश्मिषु । येषामफ्सु सदः कृतं तेभ्यः सर्पेभ्यो नमः । या इषवो यातु धानानां ( ) ँये वा वनस्पतीँ१रनु । ये वाऽवटेषु शेरते तेभ्यः सर्पेभ्यो नमः । **35**

4.2.8.3 - Padam

द्याम् । इमम् । च । योनिम् । अन्विति । यः । च । पूर्वः । तृतीयम् । योनिम् । अन्विति । सञ्चरन्तमिति सं – चरन्तम् । द्रफ्सम् । जुहोमि । अन्विति । सप्त । होत्राः । नमः । अस्तु । सर्पेभ्यः । ये । के । च । पृथिवीम् । अनु । ये । अन्तरिक्षे । ये । दिवि । तेभ्यः । सर्पेभ्यः । नमः । ये । अदः । रोचने । दिवः । ये । वा । सूर्यस्य । रश्मिषु । येषाम् । अफ्स्वित्यप्– सु । सदः । कृतम् । तेभ्यः । सर्पेभ्यः । नमः । याः । इषवः । यातुधानानामिति यातु – धानानाम् ( ) । ये । वा । वनस्पतीन् । अनु । ये । वा । अवटेषु । शेरते । तेभ्यः । सर्पेभ्यः । नमः । **35 (61)**

(महो - ऽनु - यातुधानाना - मेकादश च) (A8)

4.2.9.1

ध्रुवाऽसि धरुणाऽस्तृता विश्वकर्मणा सुकृता ।

मा त्वा समुद्र उद्वधीन्मा सुपर्णो व्यथमाना पृथिवीं दृ॒ह ।

प्रजापतिस्त्वा सादयतु पृथिव्याः पृष्ठे व्यचस्वतीं प्रथस्वतीं प्रथोऽसि

पृथिव्यसि भूरसि भूमिरस्यदितिरसि विश्वधाया विश्वस्य भुवनस्य

धर्त्री पृथिवीं यँच्छ पृथिवीं दृ॒ह पृथिवीं मा हि॒सीर्विश्वस्मै

प्राणायापानाय व्यानायोदानाय प्रतिष्ठायै - [ ] **36**

4.2.9.1 - Padam

ध्रुवा । असि । धरुणा । अस्तृता । विश्वकर्मणेति विश्व - कर्मणा ।

सुकृतेति सु - कृता । मा । त्वा । समुद्रः । उदिति । वधीत् । मा ।

सुपर्ण इति सु - पर्णः । अव्यथमाना । पृथिवीम् । दृ॒ह ।

प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । त्वा । सादयतु । पृथिव्याः । पृष्ठे ।

व्यचस्वतीम् । प्रथस्वतीम् । प्रथः । असि । पृथिवी । असि । भूः ।

असि । भूमिः । असि । अदितिः । असि ।

विश्वधाया इति विश्व – धायाः । विश्वस्य । भुवनस्य । धर्त्रीं ।
पृथिवीम् । यच्छ । पृथिवीम् । दृ॒ꣳह । पृथिवीम् । मा । हि॒ꣳसीः ।
विश्वस्मै । प्राणायेति प्रा – अनाय । अपानायेत्यप – अनाय ।
व्यानायेति वि – अनाय । उदानायेत्युत् – अनाय ।
प्रतिष्ठाया इति प्रति – स्थायै । **36 (50)**

4.2.9.2

चरित्राया-ग्निस्त्वाऽभि पातु मह्या स्वस्त्या छर्दिषा शन्तमेन
तया देवतयाऽङ्गिरस्वद्-ध्रुवा सीद । काण्डात् काण्डात् प्ररोहन्ती
परुषः परुषः परि । एवा नो दूर्वे प्र तनु सहस्रेण शतेन च । या
शतेन प्रतनोषि सहस्रेण विरोहसि तस्यास्ते देवीष्टके विधेम हविषा
वयं । अषाढाऽसि सहमाना सहस्वारातीः सहस्वारातीयतः सहस्व
पृतनाः सहस्व पृतन्यतः । सहस्रवीर्या – [ ] **37**

4.2.9.2 - Padam

चरित्राय । अग्निः । त्वा । अभीति । पातु । मह्या । स्वस्त्या ।
छर्दिषा । शन्तमेनेति शं – तमेन । तया । देवतया । अङ्गिरस्वत् ।

ध्रुवा । सीद । काण्डात्काण्डादिति काण्डात् – काण्डात् ।
प्ररोहन्तीति प्र – रोहन्ती । परुषः परुष इति परुषः–परुषः । परि ।
एवा । नः । दूर्वे । प्रेति । तनु । सहस्रेण । शतेन । च । या ।
शतेन । प्रतनोषीति प्र – तनोषि । सहस्रेण । विरोहसीति
वि–रोहसि । तस्याः । ते । देवि । इष्टके । विधेम । हविषा । वयम् ।
अषाढा । असि । सहमाना । सहस्व । अरातीः । सहस्व ।
अरातीयतः । सहस्व । पृतनाः । सहस्व । पृतन्यतः ।
सहस्रवीर्येति सहस्र – वीर्या । **37 (50)**

4.2.9.3

–सि सा मा जिन्व । मधु वाता ऋतायते मधु क्षरन्ति सिन्धवः ।
माध्वीर्नः सन्त्वोषधीः । मधु नक्तमुतोषसि मधुमत् पार्थिव९ँ रजः ।
मधु द्यौरस्तु नः पिता । मधुमान् नो वनस्पति–र्मधुमा९ँ अस्तु
सूर्यः । माध्वीर्गावो भवन्तु नः । मही द्यौः पृथिवी च न इमं ँयज्ञं
मिमिक्षतां । पिपृतां नो भरीमभिः । तद्–विष्णोः परमं – [ ] **38**

4.2.9.3 - Padam

असि । सा । मा । जिन्व । मधु । वाताः । ऋतायत इत्यृत – यते ।
मधु । क्षरन्ति । सिन्धवः । माध्वीः । नः । सन्तु । ओषधीः । मधु ।
नक्तम् । उत । उषसि । मधुमदिति मधु – मत् । पार्थिवम् । रजः ।
मधु । द्यौः । अस्तु । नः । पिता । मधुमानिति मधु – मान् । नः ।
वनस्पतिः । मधुमानिति मधु – मान् । अस्तु । सूर्यः । माध्वीः ।
गावः । भवन्तु । नः । मही । द्यौः । पृथिवी । च । नः । इमम् ।
यज्ञम् । मिमिक्षताम् । पिपृताम् । नः । भरीमभिरिति भरीम – भिः ।
तत् । विष्णोः । परमम् । **38 (50)**

4.2.9.4

पदऽ सदा पश्यन्ति सूरयः । दिवीव चक्षुराततं । ध्रुवाऽसि पृथिवि
सहस्व पृतन्यतः । स्यूता देवेभिरमृतेना ऽऽगाः । यास्ते अग्ने सूर्ये
रुच उद्यतो दिवमातन्वन्ति रश्मिभिः । ताभिः सर्वाभी रुचे जनाय
नस्कृधि । या वो देवाः सूर्ये रुचो गोष्वश्वेषु या रुचः । इन्द्राग्नी
ताभिः सर्वाभी रुचं नो धत्त बृहस्पते । विराड् – [ ] **39**

4.2.9.4 - Padam

पदम् । सदा । पश्यन्ति । सूरयः । दिवि । इव । चक्षुः ।
आततमित्या–ततम् । ध्रुवा । असि । पृथिवि । सहस्व । पृतन्यतः ।
स्यूता । देवेभिः । अमृतेन । एति । आगाः । याः । ते । अग्ने ।
सूर्ये । रुचः । उद्यत इत्युत् – यतः । दिवम् ।
आतन्वन्तीत्या – तन्वन्ति । रश्मिभिरिति रश्मि – भिः । ताभिः ।
सर्वाभिः । रुचे । जनाय । नः । कृधि । याः । वः । देवाः । सूर्ये ।
रुचः । गोषु । अश्वेषु । याः । रुचः । इन्द्राग्नी इतीन्द्र – अग्नी ।
ताभिः । सर्वाभिः । रुचम् । नः । धत्त । बृहस्पते ।
विराडिति वि – राट् । **39 (50)**

4.2.9.5

ज्योतिरधारयथ् सम्राड् ज्योतिरधारयथ् स्वराड् ज्योतिरधारयत् ।
अग्ने युक्ष्वा हि ये तवाश्वासो देव साधवः । अरंँवहन्त्याशवः ।
युक्ष्वा हि देवहूतमाꣳ अश्वाꣳ अग्ने रथीरिव । नि होता पूर्व्यः सदः ।

द्रप्सश्चस्कन्द पृथिवीमनु द्यामिमं च योनिमनु यश्च पूर्वः ।
तृतीयं ँयोनिमनु सञ्चरन्तं द्रप्सं जुहोम्यनु सप्त - [ ] **40**

4.2.9.5 - Padam

ज्योतिः । अधारयत् । सम्राडिति सम्-राट् । ज्योतिः । अधारयत् ।
स्वराडिति स्व - राट् । ज्योतिः । अधारयत् । अग्ने । युक्ष्व ।
हि । ये । तव । अश्वासः । देव । साधवः । अरम् । वहन्ति ।
आशवः । युक्ष्व । हि । देवहूतमानिति देव - हूतमान् । अश्वान् ।
अग्ने । रथीः । इव । नीति । होता । पूर्व्यः । सदः । द्रप्सः ।
चस्कन्द । पृथिवीम् । अन्विति । द्याम् । इमम् । च । योनिम् ।
अन्विति । यः । च । पूर्वः । तृतीयम् । योनिम् । अन्विति ।
सञ्चरन्तमिति सं - चरन्तम् । द्रप्सम् । जुहोमि । अन्विति ।
सप्त । **40 (50)**

4.2.9.6

होत्राः । अभूदिदं ँविश्वस्य भुवनस्य वाजिनमग्ने-वैश्वानरस्य च ।
अग्निर्ज्योतिषा ज्योतिष्मान् रुक्मो वर्चसा वर्चस्वान् ।

ऋचे त्वा रुचे त्वा समिथ् स्रवन्ति सरितो न धेनाः ।
अन्तर्.हृदा मनसा पूयमानाः । घृतस्य धारा अभि चाकशीमि ।
हिरण्ययो वेतसो मध्य आसां । तस्मिन्थ्सुपर्णो मधुकृत् कुलायी
भजन्नास्ते मधु देवताभ्यः । तस्या स ते हरयः सप्त तीरे ( )
स्वधां दुहाना अमृतस्य धारां । **41**

4.2.9.6 - Padam

होत्राः । अभूत् । इदम् । विश्वस्य । भुवनस्य । वाजिनम् । अग्नेः ।
वैश्वानरस्य । च । अग्निः । ज्योतिषा । ज्योतिष्मान् । रुक्मः ।
वर्चसा । वर्चस्वान् । ऋचे । त्वा । रुचे । त्वा । समिति । इत् ।
स्रवन्ति । सरितः । न । धेनाः । अन्तः । हृदा । मनसा । पूयमानाः ।
घृतस्य । धाराः । अभीति । चाकशीमि । हिरण्ययः । वेतसः ।
मध्ये । आसाम् । तस्मिन्न् । सुपर्ण इति सु – पर्णः । मधुकृदिति
मधु – कृत् । कुलायी । भजन्न् । आस्ते । मधु । देवताभ्यः ।
तस्य । आसते । हरयः । सप्त । तीरे ( ) । स्वधामिति स्व–धाम् ।

दुहानाः । अमृतस्य । धाराम् । **41 (54)** *(प्रतिष्ठायै – सहस्रवीर्या – परमं – विराट्थ् – सप्त – तीरे – चत्वारि च) (A9)*

4.2.10.1

आदित्यं गर्भं पयसा समञ्जन्थ् सहस्रस्य प्रतिमां विश्वरूपं ।
परि वृङ्ग्धि हरसा माऽभि मृक्षः शतायुषं कृणुहि चीयमानः ।
इमं मा हि॒ꣳसीर्द्विपादं पशूना॒ꣳ सहस्राक्ष मेध आ चीयमानः ।
मयुमारण्यमनु ते दिशामि तेन चिन्वानस्तनुवो नि षीद । ।
वातस्य ध्राजिं वरुणस्य नाभिमश्वं जज्ञान॒ꣳ सरिरस्य मध्ये ।
शिशुं नदीना॒ꣳ हरिमद्रिबुद्धमग्ने मा हि॒ꣳसीः – [ ] **42**

4.2.10.1 - Padam

आदित्यम् । गर्भम् । पयसा । समञ्जन्निति सं – अञ्जन् । सहस्रस्य । प्रतिमामिति प्रति – माम् । विश्वरूपमिति विश्व–रूपम् । परीति । वृङ्ग्धि । हरसा । मा । अभीति । मृक्षः । शतायुषमिति शत – आयुषम् । कृणुहि । चीयमानः । इमम् । मा । हि॒ꣳसीः । द्विपादमिति द्वि – पादम् । पशूनाम् ।

सहस्राक्षेति सहस्र – अक्ष । मेधे । एति । चीयमानः । मयुम् । आरण्यम् । अन्विति । ते । दिशामि । तेन । चिन्वानः । तनुवः । नीति । सीद । वातस्य । ध्राजिम् । वरुणस्य । नाभिम् । अश्वम् । जज्ञानम् । सरिरस्य । मध्ये । शिशुम् । नदीनाम् । हरिम् । अद्रिबुद्धमित्यद्रि – बुद्धम् । अग्ने । मा । हि॒ꣳसीः । **42 (50)**

4.2.10.2

परमे व्योमन्न् । इमं मा हि॒ꣳसीरेकशफं पशूनां कनिक्रदं ँवाजिनं ँवाजिनेषु । गौरमारण्यमनु ते दिशामि तेन चिन्वानस्तनुवो नि षीद । अजस्रमिन्दुमरुषं भुरण्युमग्निमीडे पूर्वचित्तौ नमोभिः । स पर्वभिर्.ऋतुशः कल्पमानो गां मा हि॒ꣳसीरदितिं ँविराजं । इम॒ꣳ समुद्र॒ꣳ शतधारमुथ्–सं ँव्यच्यमानं भुवनस्य मध्ये । घृतं दुहानामदितिं जनायाग्ने मा – [ ] **43**

4.2.10.2 - Padam

परमे । व्योमन्निति वि – ओमन्न् । इमम् । मा । हि॒ꣳसीः । एकशफमित्येक – शफम् । पशूनाम् । कनिक्रदम् ।

वाजिनम् । वाजिनेषु । गौरम् । आरण्यम् । अन्विति । ते । दिशामि ।
तेन । चिन्वानः । तनुवः । नीति । सीद । अजस्रम् । इन्दुम् ।
अरुषम् । भुरण्युम् । अग्निम् । ईडे । पूर्वचित्तावििति पूर्व - चित्तौ ।
नमोभिरिति नमः - भिः । सः । पर्वभिरिति पर्व - भिः । ऋतुश
इत्यृतु - शः । कल्पमानः । गाम् । मा । हिꣳसीः । अदितिम् ।
विराजमिति वि - राजम् । इमम् । समुद्रम् । शतधारमिति
शत - धारम् । उथ्सम् । व्यच्यमानमिति वि - अच्यमानम् ।
भुवनस्य । मध्ये । घृतम् । दुहानाम् । अदितिम् । जनाय ।
अग्ने । मा । **43 (50)**

4.2.10.3

हिꣳसीः परमे व्योमन्न् । गवयमारण्यमनु ते दिशामि तेन
चिन्वानस्तनुवो नि षीद । वरूत्रिं त्वष्टुर्वरुणस्य नाभिमविं जज्ञानाꣳ
रजसः परस्मात् । महीꣳ साहस्रीमसुरस्य मायामग्ने मा हिꣳसीः
परमे व्योमन्न् । इमामूर्णायुं ँवरुणस्य मायां त्वचं पशूनां द्विपदां

चतुष्पदां । त्वष्टुः प्रजानां प्रथमं जनित्रमग्ने मा हि॒ꣳसीः परमे व्योमन्न् । उष्ट्रमारण्यमनु – [ ] **44**

4.2.10.3 - Padam

हि॒ꣳसीः । परमे । व्योमन्निति वि – ओमन्न् । गवयम् । आरण्यम् । अन्विति । ते । दिशामि । तेन । चिन्वानः । तनुवः । नीति । सीद । वरूत्रिम् । त्वष्टुः । वरुणस्य । नाभिम् । अविम् । जज्ञानाम् । रजसः । परस्मात् । महीम् । साहस्रीम् । असुरस्य । मायाम् । अग्ने । मा । हि॒ꣳसीः । परमे । व्योमन्निति वि – ओमन्न् । इमाम् । ऊर्णायुम् । वरुणस्य । मायाम् । त्वचम् । पशूनाम् । द्विपदामिति द्वि – पदाम् । चतुष्पदामिति चतुः – पदाम् । त्वष्टुः । प्रजानामिति प्र – जानाम् । प्रथमम् । जनित्रम् । अग्ने । मा । हि॒ꣳसीः । परमे । व्योमन्निति वि – ओमन्न् । उष्ट्रम् । आरण्यम् । अन्विति । **44 (50)**

4.2.10.4

ते दिशामि तेन चिन्वानस्तनुवो नि षीद । यो अग्निरग्नेस्त– पसोऽधि जातः शोचात् पृथिव्या उत वा दिवस्परि ।

येन प्रजा विश्वकर्मा व्यानट् तमग्ने हेडः परि ते वृणक्तु ।
अजा ह्यग्नेरजनिष्ट गर्भाथ् सा वा अपश्यज्जनितारमग्रे ।
तया रोहमायन्नुप मेध्यासस्तया देवा देवतामग्र आयन्न् । शरभ–( )
–मारण्यमनु ते दिशामि तेन चिन्वानस्तनुवो निषीद । **45**

4.2.10.4 - Padam

ते । दिशामि । तेन । चिन्वानः । तनुवः । नीति । सीद । यः ।
अग्निः । अग्नेः । तपसः । अधीति । जातः । शोचात् । पृथिव्याः ।
उत । वा । दिवः । परि । येन । प्रजा इति प्र – जाः । विश्वकर्मेति
विश्व – कर्मा । व्यानडिति वि – आनट् । तम् । अग्ने । हेडः ।
परीति । ते । वृणक्तु । अजा । हि । अग्नेः । अजनिष्ट । गर्भात् ।
सा । वै । अपश्यत् । जनितारम् । अग्रे । तया । रोहम् । आयन्न् ।
उपेति । मेध्यासः । तया । देवाः । देवताम् । अग्रे । आयन्न् ।
शरभम् ( ) । आरण्यम् । अन्विति । ते । दिशामि । तेन ।

चिन्वानः । तनुवः । नीति । सीद । **45 (59)**

(अग्ने मा हिꣳसी – रग्ने मोष्ट्रमा – रण्यमनु – शरभन् – नव च) (A10)

Special Korvai

(आदित्य मिमन्द्विपादे मयुं वातस्या ऽश्व मिम मेकशफ ङ्गौरम जस्रङ्गवयं वरूत्रि मवि मिमामूर्णायु मुष्ट्रं यो अग्निः – शरभं ।)

4.2.11.1

इन्द्राग्नी रोचना दिवः परि वाजेषु भूषथः । तद्वां चेति प्रवीर्यं ।

श्नथद्–वृत्रमुत सनोति वाजमिन्द्रा यो अग्नी सहुरी सपर्यात् ।

इरज्यन्ता वसव्यस्य भूरेः सहस्तमा सहसा वाजयन्ता ।

प्र चर्.षणिभ्यः पृतना हवेषु प्र पृथिव्या रिरिचाथे दिवश्च ।

प्र सिन्धुभ्यः प्रगिरिभ्यो महित्वा प्रेन्द्राग्नी विश्वा भुवनाऽत्यन्या ।

मरुतो यस्य हि – [ ] **46**

4.2.11.1 - Padam

इन्द्राग्नी इतीन्द्र – अग्नी । रोचना । दिवः । परीति । वाजेषु ।
भूषथः । तत् । वाम् । चेति । प्रेति । वीर्यम् । श्नथत् । वृत्रम् ।
उत । सनोति । वाजम् । इन्द्रा । यः । अग्नी इति । सहुरी इति
स – हुरी । सपर्यात् । इरज्यन्ता । वसव्यस्य । भूरेः । सहस्तमेति
सहः – तमा । सहसा । वाजयन्तेति वाज – यन्ता । प्रेति ।
चर्.षणिभ्य इति चर्.षणि–भ्यः । पृतना । हवेषु । प्रेति । पृथिव्याः ।
रिरिचाथे इति । दिवः । च । प्रेति । सिन्धुभ्य इति सिन्धु – भ्यः ।
प्रेति । गिरिभ्य इति गिरि – भ्यः । महित्वेति महि – त्वा । प्रेति ।
इन्द्राग्नी इतीन्द्र – अग्नी । विश्वा । भुवना । अतीति । अन्या ।
मरुतः । यस्य । हि । **46 (50)**

4.2.11.2

क्षये पाथा दिवो विमहसः । स सुगोपातमो जनः ।
यज्ञैर्वा यज्ञवाहसो विप्रस्य वा मतीनां । मरुतः शृणुता हवं ।
श्रियसे कं भानुभिः सं मिमिक्षिरे ते रश्मिभिस्त ऋक्वभिः

सुखादयः । ते वाशीमन्त इष्मिणो अभीरवो विद्रे प्रियस्य मारुतस्य धाम्नः । अव ते हेड उदुत्तमं । कया नश्चित्र आ भुवदूती सदा वृधः सखा । कया शचिष्ठया वृता । **47**

4.2.11.2 - Padam

क्षये । पाथ । दिवः । विमहस इति वि – महसः । सः । सुगोपातम इति सुगोप – तमः । जनः । यज्ञैः । वा । यज्ञवाहस इति यज्ञ – वाहसः । विप्रस्य । वा । मतीनाम् । मरुतः । शृणुत । हवम् । श्रियसे । कम् । भानुभिरिति भानु – भिः । समिति । मिमिक्षिरे । ते । रश्मिभिरिति रश्मि – भिः । ते । ऋक्वभिरित्यृक्व – भिः । सुखादय इति सु – खादयः । ते । वाशीमन्त इति वाशि – मन्तः । इष्मिणः । अभीरवः । विद्रे । प्रियस्य । मारुतस्य । धाम्नः । अवेति । ते । हेडः । उदिति । उत्तममित्युत् – तमम् । कया । नः । चित्रः । एति । भुवत् । ऊती । सदावृध इति सदा – वृधः । सखा । कया । शचिष्ठया । वृता । **47 (50)**

4.2.11.3

को अद्य युङ्क्ते धुरि गा ऋतस्य शिमीवतो भामिनो दुर्.हृणायून् ।

आसन्निषून् हृथ्स्वसो मयोभून् य एषां भृत्यामृणधथ् स जीवात् ।

अग्ने नया ऽऽदेवाना७ँ शन्नो भवन्तु वाजेवाजे ।

अफ्स्वग्ने सधिष्टव सौषधीरनु रुध्यसे । गर्भे सञ्जायसे पुनः ।

वृषा सोम द्युमा७ँ असि वृषा देव वृषव्रतः । वृषा धर्माणि दधिषे ।

इमं मे ( ) वरुण तत्त्वा यामि त्वं नो अग्ने, स त्वं नो अग्ने । **48**

4.2.11.3 - Padam

कः । अद्य । युङ्क्ते । धुरि । गाः । ऋतस्य । शिमीवतः । भामिनः ।

दुर्.हृणायूनिति दुः – हृणायून् । आसन्निषूनित्यासन्न् – इषून् ।

हृथ्स्वस इति हृथ्सु – असः । मयोभूनिति मयः – भून् । यः ।

एषाम् । भृत्याम् । ऋणधत् । सः । जीवात् । अग्ने । नय । एति ।

देवानाम् । शम् । नः । भवन्तु । वाजेवाज इति वाजे – वाजे ।

अफ्स्वित्यप्– सु । अग्ने । सधिः । तव । सः । ओषधीः ।

अन्विति । रुध्यसे । गर्भे । सन्न् । जायसे । पुनः । वृषा । सोम ।

द्युमानिति द्यु–मान् । असि । वृषा । देव । वृषव्रत इति वृष – व्रतः । वृषा । धर्माणि । दधिषे । इमम् । मे ( ) । वरुण । तत् । त्वा । यामि । त्वम् । नः । अग्ने । सः । त्वम् । नः । अग्ने । **48 (61)**

(हि – वृता – म – एकादश च) (A11)

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 11 Anuvaakams :-

(विष्णोः क्रमोऽसि – दिवस्प – र्यन्नपते – ऽपेत – समितं – ँया जाता – मा नो हि॒ंसी – दभ्यस्थाद् – ध्रुवा – ऽस्यादित्यङ्गर्भ – मिन्द्राग्नी रोच – नैकादश)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(विष्णो – रस्मिन् हव्ये – ति त्वाऽहं – धीतिभि – र्होत्रा – अष्टाचत्वारि॒ंशत्)

First and Last Padam of Second Prasnam of 4th Kandam
(विष्णोः क्रमोऽसि – त्वन्नो अग्ने स त्वन्नो अग्ने)

॥ हरिः ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे चतुर्थ काण्डे द्वितीयः प्रश्नः समाप्तः ॥

Details of Panchati and Padam for Kandam 4 – Prasanam 2 – TS 4.2

	Panchati	Padams
Anuvakam 1	5	266
Anuvakam 2	4	204
Anuvakam 3	4	216
Anuvakam 4	4	198
Anuvakam 5	6	322
Anuvakam 6	5	268
Anuvakam 7	4	189
Anuvakam 8	3	161
Anuvakam 9	6	304
Anuvakam 10	4	209
Anuvakam 11	3	161
Total →	48	2498

Notes:

1. **Please refer to the book "TS Kandam 1" and "TS 1.1 pada paadam with Vaakyam" for notes and conventions used in this Compilation.**
2. **Please download our vedic compilations from our web site www.vedavms.in**